

**Оценка на екологичното състояние при наличие на пестицидни
остатъци чрез събиране на данни, които да бъдат прилагани при
оценката на риска за птици и бозайници**

Настоящото проучване е извършено с цел разработването на база от екологични данни и данни за остатъци, които да бъдат използвани при оценката на риска от продукти за растителна защита (ПРЗ) за птици и бозайници. Основните източници на данни са били: предоставената информация в контекста на одобрението на активното вещество и разрешаването на продукта и, допълнителната информация, получена чрез систематичен литературен преглед. Данните са били разпределени в три Excel бази – една за птици, една за бозайници и една за проучвания за остатъци.

Екологичната информация за оценка на риска за птици и бозайници се състои от данни, използвани за определянето на видовете за наблюдение, оценка на пропорциите в дневната храна на животните, получена от третирано местообитание и оценка на съдържанието на храната, получена от третирано райони. Проучването на данните, получени при заявяване на одобрение/разрешение е включвало около 1000 регулаторни документа (предимно конфиденциални доклади от компаниите) и около 600 обществени проучвания.

Проучването на обществената литературна библиография е имало 30 000 попадения, но по метода на изключването се е оказало, че повечето от тези проучвания не са били уместни или не са съдържали количествени данни за включване в базата. Само 1-2% от тези разработки са претърпели цялостно проучване на текста и са били докладвани в базата – данни.

Базата данни съдържа няколко хиляди записа (сурови в Excel) всеки с информация относно извършени проучвания, използвани методи, условия по време на опитите, стойности на параметрите и цялостна оценка на качеството на данните. Базите данни за птици, бозайници и остатъци съдържат съответно 3196, 1439 и 2937 записа. Всеки запис може да съдържа една или повече количествени данни. Качеството на входящите данни в базата е било оценено посредством критерии, базирани върху методи, които са препоръчани от Европейския орган по безопасност на храните (EFSA)

в настоящия ръководен документ за оценка на риска за птици и бозайници и е бил категоризиран като висок, среден или нисък (или не е оценен поради липса на детайли).

Базирано върху тези оценки може да бъде заключено, че качеството на данните за остатъци, оценени по време на проекта е било значително по-добро в сравнение с екологичните данни. Проучванията от централната и южната зона на Европейския съюз са допринесли с много по-уместни данни (количествено и с достатъчно качество) отколкото страните от северната зона. Но северната зона включва по-малко държави, по-малко жители и по-малко територия на обработваеми земи. Данните от по-големите държави членки (ДЧ) са относително добре представени (Обединено кралство, Германия, Испания, Франция, Италия) и са налични по-малко подходящи данни от новите и по-малките ДЧ.

По отношение на културите, най-голям брой записи в базите данни произхождат от проучвания на остатъчните количества в зърнени култури, зеленчуци, царевица, овощни градини, лозя, записи за птици и бозайници и такива, от проучвания на тревни съобщества. Базите съдържат малко данни за култури с луковици и лукови растения, плодове от различни храсти и тръстикови, памук, хмел, декоративни растения, кореноплодни и стъблени зеленчуци, слънчоглед, захарно цвекло, ягоди и ориз.

Екологичната база съдържа данни за около 150 вида птици и 70 вида бозайници.

Базата данни за остатъци (в Excel) съдържа въведена информация за 190 активни вещества и метаболити. Фунгициди, хербициди и инсектициди представляват 99% от всички записи.

Хранителните продукти, представени в екологичните бази данни, включват всички основни категории хранителни продукти, но по-специално семена и растения от различни култури. Това може да се дължи на факта, че са проведени много проучвания за зърнени и тревопасни животни. Фокусът на записите в базата данни за остатъчните вещества е главно върху растенията и плодовете, като е наличен само малък брой записи за артроподи и много малко за плевели / семена от култури и червеи.

Направени препоръки:

- Липсва ясно разписан метод за идентифициране на фокусните видове бозайници в настоящите насоки за птици и бозайници, за това е необходимо да бъде разработен такъв метод;

- Резултатите от проучванията върху фокусните видове в повечето случаи са били повлияни от фактори извън полето, като граници и заобикаляща среда, които могат да имат значителен ефект върху изследваните параметри. За компилиране на данните е необходимо идентифициране на хармонизиран метод за докладване, който отчита влиянието на тези фактори върху финалния резултат;

- Проверката на проучванията за остатъчните вещества са показали, че няма хармонизиран начин за цитиране на съответните изследвания в екотоксикологичната част на оценките на риска и регистрационните доклади, което прави почти невъзможно възпроизвеждането на изчисления на по-късен етап. Трябва да бъде разработен хармонизиран подход за това къде и как да се цитират такива проучвания;

- Препоръчително е да се разработи хармонизиран подход по отношение на разглеждането на наличните данни за остатъчни вещества за основните метаболити в растенията, които бързо се появяват след прилагане на ПРЗ. За оценката на риска, остатъците от метаболити може да се разглеждат заедно с изходното съединение или да се третират напълно отделно.

Източник:

Data collection for the estimation of ecological data (specific focal species, time spent in treated areas collecting food, composition of diet), residue level and residue decline on food items to be used in the risk assessment for birds and mammals

<https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.2903/sp.efsa.2018.EN-1513>

Други информации в областта на пестицидите и тяхното влияние могат да бъдат намерени на интернет страницата на ЦОРХВ: <http://corhv.government.bg/?cat=29>

Изготвил:

Д-р Ирена Богоева

нач. отдел ЗРХЗХ, дирекция ОРХВ

08.01.2019 год.